

Når fornuft møter juss og andre dilemma.

NFSS årskonferanse i Larvik 14.03,23

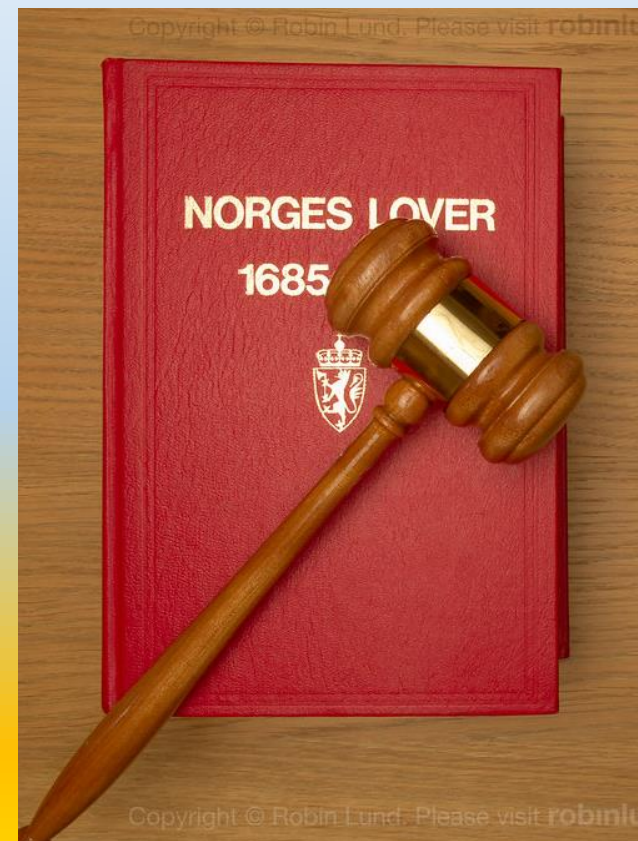
Bernt Barstad
stolt vernepleier

Hvor er den gode seksualiteten

- De siste fem år har i snitt drøyt 50% av forelesningene handler om den negative seksualiteten
- Størsteparten (min påstand) av heterofil sex mellom personer med kognitiv svikt innebærer overgrep
 - Språk
 - Empati
 - Tøying av samtykke
- Vi feiger ut når vi kommer til den gode seksualiteten når vi holder kurs
- Er vi flinke nok til å erverve oss egen empiri på porno, sexhjelpemidler osv?
- Kort sagt – så lenge vi overlater til den enkelte å skaffe seg nødvendig kunnskap, vil dessverre SSA og overgrep ta stor plass også i framtiden

I dag skal jeg forsøke å se på

- Litt straffelov og annen lov
- 15+17 er det så galt
- «Hvor nært kan man gå»
- Porno til en 15 åring
- Jeg har utfordret en del personer, jeg registrer enighet om at dette er viktige og vanskelige tema og noen har lovet å være med i diskusjonen her i dag

Litt lovverk på veien

- Helsepersonelloven § 33 pålegger helsepersonell opplysningsplikt til barneverntjenesten når det er mistanke om at et barn blir utsatt for omsorgssvikt, misbruk eller vold
- Straffeloven § 196 innebærer at det er straffbart å unnlate å avverge en rekke spesifiserte forbrytelser, blant annet vold i nære relasjoner, incest og utuktig omgang med mindreårige. Der hvor mishandling og misbruk skjer gjentatte ganger, kan en også forvente overgrep i fremtiden. Viten om slike pågående forhold kan derfor komme inn under denne varslingsparagrafen.

Lover og regler

- Barn det er man til man fyller 18 år
- Den kriminelle lavalderen er 15 år. Det betyr at dersom man er yngre enn 15 år kan man ikke bli straffet av politiet eller domstolen.
- Seksuell lavalder er 16 år. Dette er en aldersgrense som et lands lov har satt for når man kan ha seksuell omgang.
- Porno man kan få bot eller fengsel inntil 3 år dersom man overlater pornografi til personer under 18 år.
- For å kunne delta i pornofilm må man være 18 år.

(Seksuell) Vold

- Vold er fysiske eller psykiske overgrep for å tvinge gjennom sin vilje, eller for å få utløp for aggresjon. (SNL)
- Seksuell vold er en type seksuelt relatert atferd (uønsket berøring, påtvunget seksuell handling med mer) som utføres for å kontrollere og krenke en annen (SNL).

Porno er vanlig

- 49 prosent av 13 – 18-åringene har sett porno på nett. Andelen øker med alder og er betydelig større blant gutter enn jenter.
- Andelen som har sett porno på nett har økt fra 2018 til 2020 (fra 42 til 49 prosent).
- 57 prosent av dem som har sett porno på nett, så dette for første gang før fylte 13 år.
- Fire av ti 13 – 18-åringer har fått reklame for porno på nett. Andelen øker med alder og er størst blant guttene. Dobbelt så mange gutter som jenter i alderen 13-16 år har fått reklame for porno på nett (41-49 mot 20-24 prosent).

Barn og medier (Medietilsynet 2020)

Seksuell lavalder

- Seksuell debutalder for jenter er 16,7 og gutter er 17,9 år.
- Gjennomsnittlig debut for orgasme ved onanering er 13,5 år for gutter og 15,1 år for jenter
- Det er all grunn til å anta at mange jenter og gutter har debutert før de ble 16 år.

Seksuell debutalder:

Alder	Gutter		Jenter	
	1992	2002	1992	2002
13	5 %	9 %	3 %	4 %
14	8 %	15 %	8 %	12 %
15	14 %	19 %	17 %	23 %
16	25 %	33 %	36 %	47 %
17	40 %	47 %	47 %	61 %
18	51 %	52 %	63 %	71 %
19	64 %	68 %	73 %	83 %

Kilde: NOVA-undersøkelsen «Ung i Norge 2002»

Porno forts

- Porno er forholdsvis vanlig blant barn
- Det er straffbart å eksponere barn for porno
- Strafferammen er inntil 3 års fengsel

Seksuell krenkende atferd

- Typiske eksempler på handlinger som vil rammes av bestemmelser om seksuelt krenkende atferd, er blotting og uanstendige bevegelser eller ordbruk. Det sentrale er at det gjøres overfor en annen, men uten fysisk kontakt med vedkommende.
- Det rammer også slik adferd over Internett, for eksempel distribusjon av fotografier eller levende bilder der mottakeren er under 16 år eller forøvrig ikke har samtykket i mottaket.
- Bot, eller fengsel inntil 2 år

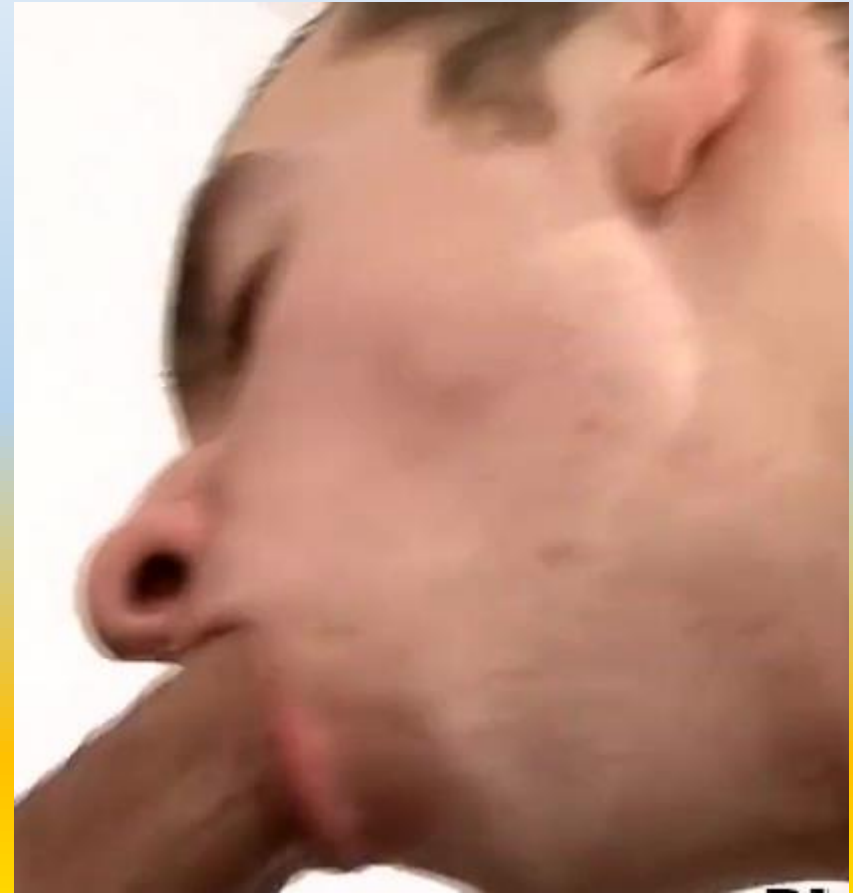
Seksuell handling

- En seksuell handling kan være å ta på en annens pupper eller kjønnsorgan mot noen som ikke vil. Det er ikke lov å gjøre dette med noen som er under 16 år. Det gjelder uansett om han eller hun vil det eller ikke.
- Eksempler:
 - å ta noen på puppene eller rumpa utenpå eller innenfor klærne
 - å kline med noen som ikke vil
 - å ta noen på kjønnsorganet utenpå eller innenfor klærne
- Straffeloven § 297, § 304 – Fengsel inntil 3 år hvis offeret er under 16 år

Seksuell omgang

- Seksuell omgang kan være samleie. Andre eksempler er å stikke en gjenstand inn i en annens kjønnsorgan eller rumpe eller å føre penis inn i noens munn. Det kan også være å fingre, slikke eller runke noen.
- Det er ikke lov å gjøre dette med noen som er under 16 år. Dette gjelder uansett om han eller hun vil det eller ikke
- Straffeloven – barn 14-16 år, fengsel inntil 6 år, grov seksuell omgang kan gi inntil 15 år

Case 1

- Hva skal en tjenesteyter gjøre dersom tjenestemottaker trenger bistand for å komme inn på pornosider på nettet og vedkommende er under 18 år?
- Juss vs fornuft?

Case 2

- Gutt (nesten mann faktisk), 17 år og 6 måneder blir sugd av ei jente på 15 år og 10 måneder
- Begge er vurdert å være samtykkekompetent – begge har en kognitiv svikt, vurdert ned mot utviklingshemming
- Det er ingen indikasjon på at det er brukt vold og trusler – de erklærte seg som kjærester for denne handlingen og erklærer seg fortsatt som kjærester
- Hendelsen blir fortalt i fortrolighet til tjenesteyter

Opplæring

- CP eller andre fysiske utfordringer som trenger bistand/ tilrettelegging for
 - Onanering
 - Samleie
- Hvilke grenseganger har vi?
- Hvor tett kan vi gå?
- Hva kan vi gjøre – ikke minst hva kan vi ikke gjøre?

Pilotprosjekt: Oslo universitetssykehus

Cerebral Parese og Seksuell Helse

Har *du* lyst til å lære mer om seksualitet/seksuell helse
- og bidra til helseforskning?

- ❖ *Seksualitet er en viktig del av livet
- for ALLE!*
- ❖ *Seksuell helse handler om hvordan vi
ivaretar dette aspektet av livet vårt*
- ❖ *Økt kunnskap om seksualitet gir oss et
bedre utgangspunkt for å sikre vår egen
seksuelle helse*

